

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2015 roku

Sąd Rejonowy Katowice – Zachód w Katowicach Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Karolina Bąk – Lasota

Protokolant: Barbara Szymczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 lipca 2015 roku w K.

sprawy z powództwa K. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego Katowice - Zachód w Katowicach oraz Prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Powód K. Z. domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach (k. 22, 47) kwoty 20 000 zł tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wydania prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 15 lipca 2013 roku w sprawie VIII K. (...) umarzającego postępowanie karne wykonawcze. Powód podał, iż wyrokiem Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 25 października 2004 roku, sygn. akt: IV K 734/03, został skazany na karę grzywny, która została zamieniona na karę 40 dni pozbawienia wolności. W dniu 6 lutego 2013 roku tut. Sąd Rejonowy wezwał powoda do odbycia tej kary, a powód w odpowiedzi na to wezwanie złożył wniosek o odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego, który został przekazany do rozpoznania Sądowi Okręgowemu. W dniu 22 marca 2013 roku powód został zatrzymany i doprowadzony do aresztu, gdzie odbył zastępczą karę pozbawienia wolności. Po opuszczeniu aresztu śledczego został wezwany do Sądu Okręgowego na posiedzenie, gdzie postanowiono o odbyciu przez powoda kary pozbawienia wolności w trybie dozoru elektronicznego, W dniu 5 lipca 2013 roku zainstalowano powodowi urządzenie dozoru elektronicznego, które następnie zostało zdeinstalowane 15 lipca 2013 roku i tego samego dnia umorzono postępowanie wykonawcze. Powód wskazał, iż w trakcie odbywania kary został pozbawiony możliwości pracy, a miał możliwość wyjazdu jako spawacz za granicę lub pozyskania środków utrzymania w inny sposób. Odbywanie kary źle również wpłynęło na psychikę powoda, gdyż odwiedzający go znajomi widzieli, że odbywa karę i śmiali się, że w tym wieku został kryminalistą. Nie mógł wyjechać na święta W. do rodziny, co zachwiało jego psychiką tak, że leczy się w poradni zdrowia psychicznego.

Pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Podniósł, iż właściwą jednostką organizacyjną do reprezentowania Skarbu Państwa w niniejszej sprawie jest Prezes Sądu Okręgowego w Katowicach. Zarzucił także, iż ewentualna odpowiedzialność za szkodę na gruncie niniejszej sprawy powinna być skorelowana z działaniami samego powoda, który swoim działaniem doprowadził do wydania przez Sąd Okręgowy postanowienia oraz zainstalowania nadajnika dozoru elektronicznego. Pozwany podkreślił, że powód na żadnym etapie nie zawiadomił Sądu Okręgowego

o tym, że odbył już karę pozbawienia wolności (pismo pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach – k. 52 – 55).

Postanowieniem z dnia 28 maja 2014 roku oznaczono jak reprezentanta Skarbu Państwa również Prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach (k. 73).

Pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w Katowicach wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego. Zarzucił powodowi, iż ten pomimo odbycia już kary pozbawienia wolności nadal podejmował działania zmierzające do rozpoznania jego wniosku o zgodę na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Na żadnym etapie postępowania nie podniósł, iż odbył już karę pozbawienia wolności, a więc to sam powód doprowadził do powstania szkody, a co najmniej przyczynił się do jej powstania w znacznym stopniu. Pozwany stwierdził również, iż powód nie wykazał wysokości żądanego odszkodowania i zadośćuczynienia (odpowiedź na pozew Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Katowicach – k. 84-86).

Pismem z dnia 15 stycznia 2015 roku powód sprecyzował, iż cała żądana kwota 20 000 zł stanowi odszkodowanie i domaga się jej z odsetkami od dnia 20 sierpnia 2013 roku. Stwierdził, iż Sąd Rejonowy bezzasadnie doprowadził do odbycia przez niego kary pozbawienia wolności, choć powód złożył wniosek w sprawie dozoru elektronicznego. Po odbyciu tej kary Sąd Rejonowy nie poinformował o tym Sądu Okręgowego, co skutkowało rozpatrzeniem wniosku powoda. Powód stwierdził, iż jest osobą niepełnosprawną z orzeczonym stopniem niepełnosprawności i mógłby pracować w firmach ochroniarskich, ale uniemożliwia mu to odbyty wyrok. Kwota 20 000 zł stanowi utracony zarobek za okres 7 lat, których powodowi brakuje do emerytury (pismo powoda k. 122).

Obie jednostki organizacyjne reprezentujące pozwanego wskazały w odpowiedzi na pismo powoda z dnia 15 stycznia 2015 roku, iż nie wykazał on wystąpienia szkody, jej wysokości ani związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanego a szkodą (k. 131, 135-136).

Sąd ustalił, co następuje:

Pismem z dnia 22 stycznia 2013 roku powód został wezwany przez Sąd Rejonowy Katowice – Zachód w Katowicach Wydział X Wykonywania Orzeczeń do stawienia się w dniu 6 lutego 2013 roku w Areszcie Śledczym w K. celem odbycia kary 40 dni pozbawienia wolności z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 25 października 2004 roku sygn. akt: IV K 734/03. Jednocześnie poinformowano powoda, że od wykonania tej kary może się uwolnić przez uiszczenie grzywny w wysokości 800 zł (dowód: pismo z dnia 22 stycznia 2013 roku k. 2 oraz w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013).

W odpowiedzi na to pismo powód wniósł o wyrażenie zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w trybie dozoru elektronicznego (dowód: pismo z dnia 4 lutego 2013 roku – k. 3 oraz w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013). W dniu 14 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy przesłał kopię wniosku powoda z 4 lutego 2013 roku do Sądu Okręgowego w Katowicach celem rozpoznania wniosku w części dotyczącej wyrażenia zgody na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego, o czym powód został zawiadomiony (dowód: pisma z 14 lutego 2013 roku w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013). W dniu 15 marca 2013 roku Sąd Rejonowy wydał niezaskarżalne postanowienie o nie wstrzymywaniu wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności (dowód: postanowienie z dnia 15 marca 2013 roku w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013).

W dniu 22 marca 2013 roku powód został zatrzymany i doprowadzony do Aresztu Śledczego w K., gdzie następnie odbył karę pozbawienia wolności. Został zwolniony 30 kwietnia 2013 roku, o czym zawiadomiono Sąd Rejonowy (dowód: protokół zatrzymania k. 4, świadectwo zwolnienia k. 5 oraz zawiadomienie o zwolnieniu z 30 kwietnia 2013 roku w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013). W dniu 10 maja 2013 roku Sąd Rejonowy zawiadomił Krajowy Rejestr Karny o wykonaniu kary (dowód: zawiadomienie z 10 maja 2013 roku w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013).

W dniu 15 kwietnia 2013 roku Sąd Okręgowy Wydział Penitencjarny wystosował do powoda wezwanie do uzupełnienia warunków formalnych jego wniosku o zezwolenie na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego odebrane przez powoda 6 maja 2013 roku. Powód warunki te uzupełnił pismem z dnia 12 maja 2013 roku (dowód: pisma k. 6-7, k.5 – 6, 13 akt Sądu Okręgowego w Katowicach o sygnaturze VIII Kow 1633/13). W dniu 20 maja 2013 roku Sąd Okręgowy w Katowicach uzyskał informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą powoda, w której nie widniały żadne adnotacje o wykonaniu zastępczej kary pozbawienia wolności (dowód: informacja k. 18 akt Sądu Okręgowego w Katowicach o sygnaturze VIII Kow 1633/13). Posiedzenie w przedmiocie udzielenia zezwolenia na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego odbyło się 4 lipca 2013 roku. Powód był na nim obecny i nie poinformował Sądu Okręgowego o odbyciu kary (dowód: protokół posiedzenia k. 27 akt Sądu Okręgowego w Katowicach o sygnaturze VIII Kow 1633/13). Tego samego dnia zapadło postanowienie o udzieleniu zgody na odbycie zastępczej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a następnego dnia zainstalowano w mieszkaniu powoda urządzenie monitorujące (dowód: zawiadomienie k. 8, postanowienie k. 9, protokół k. 10). W dniu 5 lipca 2013 roku kopia postanowienia z 4 lipca 2013 roku została przesłana Sądowi Rejonowemu, który pismem z dnia 15 lipca 2013 roku zawiadomił Sąd Okręgowy o tym, że powód odbył już zastępczą karę pozbawienia wolności (pismo z dnia 15 lipca 2013 roku w aktach Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach o sygnaturze X Wpkz 22/2013).

W dniu 15 lipca 2013 roku Sąd Okręgowy wydał postanowienie uchylające postanowienie z dnia 4 lipca 2013 roku i umarzające postępowanie wykonawcze wskazując, iż powód odbył już wcześniej karę pozbawienia wolności i urządzenie monitorujące zostało zdemontowane (dowód: protokół k. 11, postanowienie k. 12).

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka osoby instalującej urządzenie monitorujące na okoliczność wyłącznego zawinienia powoda w zakresie udzielenia mu zgody na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego oraz tego, że powód nie zawiadamiał Sądu podczas posiedzenia w dniu 4 lipca 2013 roku ani świadka podczas instalacji o odbyciu kary. (...) instalujący urządzenie nie ma żadnej wiedzy w przedmiocie przebiegu postępowania przed Sądem Okręgowym w Katowicach w dniu 4 lipca 2013 roku, a kwestia zawinienia nie jest faktem, o jakim powinien zeznawać świadek. Osoba ta mogłaby mieć wiedzę wyłącznie na temat tego, czy powód informował ją o odbyciu kary w trakcie instalacji, przy czym okoliczności te nie mają dla sprawy znaczenia. Nie można bowiem stwierdzić, aby powód nie informując technika o odbyciu kary spowodował lub przyczynił się do powstania szkody.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma znajdować oparcie w treści art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Dla powstania odpowiedzialności pozwanego konieczne jest bezprawne zachowanie władzy publicznej, szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy szkodą a bezprawnym zachowaniem. Przepis nie wymaga przypisania funkcjonariuszom winy w jakiegokolwiek postaci. Bezprawność jest rozumiana jako niezgodność z prawem, czyli jako sprzeczność z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Odwoływanie się do zasad współżycia społecznego wymaga jednak wskazania, jakie zasady współżycia społecznego w konkretnych okolicznościach sprawy zostały naruszone (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 roku, sygn. akt: IV CSK 263/06, Lex nr 257664). Ocena działań funkcjonariusz musi nastąpić na płaszczyźnie legalności tych działań lub zaniechań. Za bezprawne zatem uznane będzie tylko takie działanie lub zaniechanie, które stanowi zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Należy podzielić stanowisko, że wiązanie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c. z działaniami bezprawnymi noszącymi wyłącznie znamiona „rażącego naruszenia prawa” nie znajduje przekonującego uzasadnienia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2012 r., sygn. akt: IV CSK 406/11, OSNC-ZD 2012/3/68 oraz z dnia 9 września 2011 r., sygn. akt: I CSK 684/10, LEX nr 989122).

Dodać należy, że akty stosowania prawa powinny być postrzegane przede wszystkim w kategoriach konfrontacji racji i odmiennych ocen, a wykorzystanie toku instancji powinno zapewniać niewadliwe ustalenie stanu faktycznego rozpatrywanej sprawy i jego prawidłową ocenę jurydyczną. Z tej przyczyny w procesie stosowania prawa nawet wadliwe działanie organu pierwszej instancji, które zostało następnie skorygowane przez instancję odwoławczą, nie może być automatycznie kwalifikowane jako działanie bezprawne, rodzące obowiązek odszkodowawczy. Odmiennie ujęcie tego zagadnienia godziłoby w zasadę instancyjności postępowania.

Powód zarzucając pozwanemu bezprawność wskazywał na działania Sądu Rejonowego, który pomimo złożenia wniosku o wstrzymanie wykonania kary pozbawienia wolności i złożenia wniosku o zgodę na jej odbycie w systemie dozoru elektronicznego, nakazał powoda osadzić w Areszcie Śledczym, gdzie odbył on karę. Bezprawności działania pozwanego powód upatrywał również w nie poinformowaniu przez Sąd Rejonowy Sądu Okręgowego o odbyciu kary w areszcie śledczym, co doprowadziło do rozpoznania jego wniosku o udzielenie zgody na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego.

W ocenie Sąd brak podstaw do uznania, iż działanie jednostki organizacyjnej, jaką jest Prezes Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach, było bezprawne. Wnioskowi powoda z 4 lutego 2013 roku został nadany bieg – pismo zostało przekazane Sądowi Okręgowemu w zakresie wniosku powoda o udzielenie zgody. W pozostałej części postępowanie przeprowadził Sąd Rejonowy, który postanowieniem z dnia 15 marca 2013 roku, na podstawie art. 9 § 4 k.k.w. , oddalił wniosek o wstrzymanie wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności. Z uwagi na oddalenie tego wniosku brak było podstaw do powstrzymania się przez Prezesa Sądu Rejonowego Katowice – Zachód w Katowicach z wykonaniem kary pozbawienia wolności. Organ ten był uprawniony i zobowiązany do podjęcia działań zmierzających do wykonania tej kary.

Następnie po uzyskaniu informacji z Aresztu Śledczego w K. informacji o odbyciu kary, która wpłynęła do Sądy 7 maja 2013 roku, w dniu 10 maja 2013 roku Sąd przesłał stosowne zawiadomienie do Krajowego Rejestru Karnego, a więc wypełnił swój obowiązek i to bez zwłoki. Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie nie znalazł podstaw do postanowienia Sądowi Rejonowego Katowice – Z. w K. zarzutu bezprawności.

Badając przesłankę bezprawności należy raczej upatrywać jej w zaniechaniach Sądu Okręgowego w Katowicach, który procedując na posiedzeniu w dniu 15 lipca 2013 roku nie dysponował aktualną informacją z Krajowego Rejestru Karnego. Zaznaczyć przy tym należy, że powód nie stawiał w tym zakresie Skarbowi Państwa zarzutów upatrując bezprawności działania Skarbu Państwa wyłącznie w działaniach Sądu Rejonowego. Nie zwalniało to jednak Sądu od rozważenia, czy doszło do bezprawnego działania Skarbu Państwa w toku całego postępowania wykonawczego prowadzonego przed Sądami.

Znajdująca się w aktach informacja pochodzi z 20 maja 2013 roku i nie odzwierciedla ona informacji przesłanej do Rejestru przez Sąd Rejonowy pismem z dnia 10 maja 2013 roku. Zaznaczyć należy, że stosownie do § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 kwietnia 2012 roku w sprawie sposobu i trybu sporządzania oraz przekazywania do Krajowego Rejestru Karnego kart rejestracyjnych i zawiadomień (Dz. U. poz. 458), które obowiązywało do dnia 30 czerwca 2013 roku, organy obowiązane na podstawie ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym do sporządzania kart rejestracyjnych, zawiadomień o zmianach ewidencyjnych oraz zawiadomień dotyczących podmiotu zbiorowego przesyłają karty rejestracyjne i zawiadomienia niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia lub po zaistnieniu innego faktu, który stanowi podstawę do ich sporządzenia i przekazania do Rejestru, a karty te przesyła się za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1159, z późn. zm.2)) przesyłką poleconą, za pośrednictwem funkcjonariusza organu wysyłającego albo w inny sposób przewidziany odrębnymi przepisami prawa. Sposób doręczania zawiadomień do Krajowego Rejestru Karnego uzasadnia fakt, iż informacja z dnia 20 maja 2013 roku nie obejmuje jeszcze informacji sporządzonej przez Sąd Rejonowy 10 maja 2013 roku.

Procedując w dniu 4 lipca 2013 roku Sąd Okręgowy nie dysponował aktualną informacją z Krajowego Rejestru Karnego i zaniebanie to należy ocenić jako bezprawne. Chociaż znajdująca się w aktach informacja nie była starsza

niż 6 miesięcy, to jednak wiedząc, że powód został przez Sąd Rejonowy wezwany do wykonania kary pozbawienia wolności, Sąd Okręgowy winien był sprawdzić, czy kara ta nie została wykonana przed dniem rozpoznania przez niego wniosku. Sąd Okręgowy znalazł przecież treść pisma powoda z 4 lutego 2013 roku i wiedział, że zgodnie z art. 9 § 4 k.k.w. złożenie wniosku o wydanie postanowienia w postępowaniu wykonawczym nie wstrzymuje wykonania orzeczenia, którego wniosek dotyczy, chyba że sąd, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, postanowi inaczej. Gdyby Sąd Okręgowy zwrócił się o taką informację do Krajowego Rejestru Karnego przed terminem posiedzenia, to uzyskałby informację, iż występuje przeszkoda uniemożliwiająca pozytywne rozpoznanie wniosku powoda, gdyż kara pozbawienia wolności została już wykonana. Chociaż oczywiście powód miał wiele możliwości poinformowania Sądu o odbytej karze, w tym podczas posiedzenia z dnia 4 lipca 2013 roku, to jednak jego zaniechania można byłoby rozpoznawać wyłącznie w kontekście przyczynienia się powstania szkody (art. 362 k.c.), a nie przypisania mu winy za powstanie szkody. Nie można bowiem na stronę przerzucać obowiązku Sądu i obarczać powoda konsekwencjami zaniechań organu Skarbu Państwa.

Chociaż zaniechanie Sądu Okręgowego związane z nieuzyskaniem informacji z Krajowego Rejestru Karnego aktualnej w dniu 4 lipca 2013 roku oceniono jako bezprawne, to jednak powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż powód nie wykazał wysokości dochodzonej szkody i związku przyczynowego pomiędzy zaniechaniem Skarbu Państwa i szkodą. Zgodnie z art. 361 §§ 1 i 2 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

Nie każdy fakt uznawany za szkodę (tzw. szkodę naturalną) powoduje powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej. O ile zatem wystąpienie szkody stanowi zawsze przesłankę uruchomienia odpowiedzialności, o tyle nie każda szkoda jest objęta obowiązkiem indemnizacyjnym. W tym sensie pojęcie szkody jako pierwotne jest niezależne od odpowiedzialności odszkodowawczej, mającej wtórny charakter względem samej szkody.

Wskazać należy, że zakres treściowy pojęcia szkody wyznacza uszczerbek w dobrach poszkodowanego polegający na różnicy między stanem tych dóbr, powstałym wskutek zdarzenia szkodzącego a stanem jaki by istniał, gdyby nie zaszło to zdarzenie. Uszczerbek ten przybiera postać utraty, zmniejszenia lub niepowiększenia aktywów albo powstania bądź zwiększenia pasywów. Definiując szkodę jako różnicę między dwoma stanami majątku poszkodowanego, jednocześnie wskazuje się na sposób ustalenia tej szkody tzn. oparcie się na powszechnie akceptowanej metodzie dyferencyjnej. Jak podaje się w literaturze, uszczerbek który dotyka poszkodowanego ma być przy tym obiektywnie niekorzystny tzn. że ocena różnicy w dobrach poszkodowanego nie powinna być dokonywana z punktu widzenia subiektywnie pojmowanych interesów przez samego poszkodowanego (odnośnie rozumienia szkody por. M. Kaliński, [w:] System Prawa Cywilnego. Tom 6. Prawo zobowiązań – część ogólna, pod red. A. Olejniczka, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2009, k.76 i nast.).

Nie trudno zauważyć, że szkoda ujmowana w sposób wyżej opisany, która nawiązuje do potocznego rozumienia tego pojęcia (czyli tzw. szkody naturalnej) odnosi się do każdego uszczerbku w dobrach poszkodowanego, a tym samym jej zakres może być bardzo szeroki. Jednak występowanie szkody nie zawsze powoduje w pełnym zakresie powstanie obowiązku odszkodowawczego. Kompensacie podlega bowiem wyłącznie szkoda prawnie relewantna a dla jej określenia podstawowe znaczenia ma instytucja prawna związku przyczynowego, który z jednej strony stanowi przesłankę odpowiedzialności odszkodowawczej, a z drugiej strony stanowi kryterium ograniczające odpowiedzialność. Naprawienie szkody obejmuje bowiem co do zasady, tylko ten uszczerbek, który mieści się w granicach wyznaczonych przez konstrukcję normalnego związku przyczynowego (art. 361 § 1 k.c.).

Przepis art. 361 § 1 k.c. przewiduje, że zobowiązany do odszkodowania ponosi tylko odpowiedzialność za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Dla teorii adekwatnego związku przyczynowego charakterystyczne jest to, że wśród wszelkich warunków wystąpienia szkody przypisuje ona prawną doniosłość tylko tym, które zwiększają możliwość (prawdopodobieństwo) nastąpienia badanego skutku. Tak rozumiane ujęcie adekwatnego związku przyczynowego pozwala na uznanie prawnej doniosłości tych skutków, które są dla

danego zdarzenia zwykle (typowe, normalne), a na odrzucenie takich, które oceniamy jako niezwykle, nietypowe, nienormalne. Przy czym, istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego jest determinowane określonymi okolicznościami konkretnej sprawy i dlatego istnienie związku przyczynowego bada się w okolicznościach faktycznych określonej sprawy. Podkreślić należy jednocześnie, że tego rodzaju związek pomiędzy zdarzeniami, podlega ocenie przy zastosowaniu zasad doświadczenia życiowego i aktualnej wiedzy.

Postępowanie sprawdzające, czy zachodzi adekwatny związek przyczynowy wykorzystuje natomiast tzw. kwalifikowany, dwuetapowy test *condicio sine qua non*. W jego ramach najpierw ustala się, czy badany skutek wystąpiłby także wtedy, gdyby nie zaistniało zdarzenie, określane jako przyczyna szkody. Odpowiedź negatywna otwiera etap badania normalności występującego powiązania. Następstwo ma charakter normalny wówczas, gdy pojawienie się przyczyny każdorazowo obiektywnie zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia rozpatrywanego skutku.

Dopiero szkoda w podanym powyżej znaczeniu – zatem limitowana regulacją adekwatnego związku przyczynowego podlega w zasadzie (odmienne uregulowanie może wynikać bowiem z ustawy bądź umowy) pełnemu odszkodowaniu – zakres odpowiedzialności odszkodowawczej obejmuje straty, jakie poszkodowany poniósł (*damnum emergens*) oraz korzyści, jakie mógłby osiągnąć gdyby mu szkody nie wyrządzono (*lucrum cesans*). Do start zaliczyć przy tym należy (choć są zgłaszane co do tego wątpliwości natury teoretycznej, gdyż tego rodzaju wydatki nie spełniają przesłanki poniesienia wbrew woli poszkodowanego) wydatki, których poniesienie jest konsekwencją doznania przez poszkodowanego uszczerbku, które mają na celu ograniczenie bądź wyłączenie szkody, do których poszkodowany jest zmuszony zdarzeniem szkodzącym.

Uwzględniając przedstawione uwagi dotyczące pojęcia szkody i związku przyczynowego należy wskazać, iż powód nie wykazał ani powstania w jego majątku szkody ani jej związku przyczynowego z jakimikolwiek działaniami lub zaniechaniami jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa.

Po sprecyzowaniu żądania jako wyłącznie żądania odszkodowania powód stwierdził, że jego szkoda związana jest niemożnością znalezienia pracy w firmie ochroniarskiej na skutek wykonania wyroku. Powód stwierdził, iż jako osoba karana nie może znaleźć takiej pracy, przez co co roku traci 3 000 zł, a więc przez 7 lat od sierpnia 2013 roku do emerytury straci 20 000 zł.

Przy tak określonej szkodzie wskazać należy po pierwsze, że jeżeli powód wiąże jej powstanie z faktem, iż figuruje w Krajowym Rejestrze Karnym jako osoba karana, to fakt ten nie jest spowodowany jakimkolwiek działaniem czy zaniechaniem Skarbu Państwa, ale działaniem powoda, który popełnił przestępstwo, za które został prawomocnie skazany. To czy orzeczona wobec powoda kara byłaby wykonana w drodze zastępczej kary pozbawienia wolności bądź poprzez jej wykonanie w systemie dozoru elektronicznego czy poprzez zapłacenie orzeczonej grzywny nie zmienia tego, że powód figurowałby w Krajowym Rejestrze Karnym jako osoba karana. Jednocześnie powód nie przedstawił żadnego dowodu potwierdzającego, iż odmówiono mu zatrudnienia na skutek tego, że odbył karę pozbawienia wolności w areszcie śledczym. Nie wykazał również, w jakiej wysokości utracił dochody tzn. ile mógłby zarobić, gdyby pracował w firmie ochroniarskiej przy założeniu, że jedyną przyczyną jego niezatrudnienia w takiej firmie jest fakt odbycia kary pozbawienia wolności z areszcie śledczym.

Zaznaczyć przy tym należy, że powód był szczegółowo pouczony o rozkładzie ciężaru dowodu, a mimo to nie zgłosił żadnego wniosku dowodowego zmierzającego do wykazania wysokości szkody oraz związku przyczynowego między działaniem (zaniechaniem) pozwanego a szkodą. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że ustalenie szkody w postaci utraconych korzyści ma wprawdzie charakter hipotetyczny, ale szkoda taka musi być przez osobę poszkodowaną wykazana z tak dużym prawdopodobieństwem (graniczącym z pewnością), że uzasadnia ono w świetle doświadczenia życiowego przyjęcie, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła (tak m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 października 1979 r., sygn. akt: II CR 304/79, OSNC 1980/9/164; Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 18 lutego 2015 r., sygn. akt: I ACa 1017/14, LEX nr 1667568). Zwrócić należy uwagę, iż w myśl ogólnych zasad na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie (zob. orzeczenie Sądu

Najwyższego z dnia 3 października 1969 r., sygn. akt: II PR 313/69, OSNCP 9/70, póż. 147), a samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą, zgodnie z art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 r., sygn. akt: I PKN 660/2000, Wokanda 2002/7-8 str. 44).

Skoro powód domagał się zasądzenia odszkodowania w postaci utraconych zarobków, to Sąd nie prowadził już postępowania związanego z urazem psychicznym powoda czy spędzeniem świąt z dala od rodziny, gdyż okoliczności te nie są związane ze szkodą materialną, ale mogłyby być rozpoznawane wyłącznie, gdyby powód domagał się zasądzenia zadośćuczynienia.

Mając powyższe okoliczności na względzie z uwagi na niewykazanie wysokości szkody i związku przyczynowego orzeczono jak w sentencji.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu. Powód jest osobą samotną, korzysta z pomocy MOPSu. Przedmiot sprawy tj. naprawienie szkody wyrządzonej mu przez Skarb Państwa oraz fakt, iż działanie Sądu Okręgowego w stosunku do powoda nosiło cechy bezprawności przemawiają za tym, aby odstąpić od obciążania powoda kosztami postępowania. Zwrócić przy tym należy uwagę na zachowanie Skarbu Państwa, który pomimo doprowadzenia do (niemal) dwukrotnego odbycia przez obywatela kary, nie potrafi przyznać, iż to jego działania spowodowały dwukrotne osadzenie powoda. W tej sytuacji obciążenie powoda kosztami procesu oznaczałoby premiowanie bezprawnego działania Skarbu Państwa i było sprzeczne z elementarnym poczuciem sprawiedliwości.